

III

(Ettevalmistavad aktid)

EUROOPA MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEE

435. ISTUNGJÄRK 25.–26. APRILLIL 2007

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Väärtus- ja tarneahela areng Euroopa ja globaalses kontekstis”

(2007/C 168/01)

6. juulil 2006 otsustas Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee vastavalt kodukorra artikli 29 lõikele 2 koostada arvamuse teemal „Väärtus- ja tarneahela areng Euroopa ja globaalses kontekstis”.

Kõnealune otsus kinnitati 26. oktoobril 2006.

Asjaomase töö ettevalmistamise eest vastutava tööstuse muutuste nõuandekomisjoni arvamus võeti vastu 6. märtsil 2007. Raportöör oli hr van Iersel. Kaasraportöör oli hr Gibellieri.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis täiskogu 435. istungjärgul 25.-26. aprillil 2007 (25. aprilli istungil) vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 130, vastu hääletas 1, erapooletuks jäi 4.

I osa. Järeldused ja soovitused

A. Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee nõuab otsuselangelajate kõrgendatud tähelepanu koos ELi ja riiklike interaktiivsete lähenemisviisidega väärtus- ja tarneahela arengu või pigem nn võrgustatud tööstuse ja ettevõtluse vastastikuse toime kontseptsioonile.

B. Kõnealused dünaamilised protsessid nõuavad kohandamist ja kohanemist ettevõtte kõikide aspektide juhtimisel, sealhulgas tootmääratlus ja -kujundus, teenused, turustamine ning rahaliste ja inimressursside juhtimine. Nimetatud ülesannete puhul kasutatakse tihti allhanger. Võrgustike loomine tähendab, et ettevõtted põimuvad kogu maailmas üksteisega üha enam ning et tootmine ja teenused on järjest rohkem integreeritud.

C. Selline olukord võib ettevõtteid mõjutada väga erinevalt sõltuvalt ettevõtete suurusest, nende positsioonist tarneahelates/võrgustikes ning nende tegutsemisvaldkonnast. Suurtel rahvusvahelistel ettevõtetel on üldiselt hea positsioon võrgustamisprotsessi kõikides etappides. Seevastu suhteliselt väikesed ja keskmise

suurusega tarnijad, kes sekkuvad alg- või vaheetappides (esimene, teine, kolmas... tarnija), seisavad sageli silmitsi tõkete, nagu on kirjeldatud II osas. Käesolevas dokumendis nimetatakse neid lähte- ja vaheettevõteteks (termin on loodud spetsiaalselt käesoleva arvamuse jaoks) ⁽¹⁾.

D. Ülekaalukas enamus erasektori töökohti on pigem väikestes kui suurtes ettevõtetes (vt punkt C). Kõige uuenduslikumad ja loovamad neist ettevõtetest on võrgustatud majanduses otsustava tähtsusega. Kõnealuse arengu ulatus on nii märkimisväärne, et lisaks suurele mõjule mikromajanduslikul tasandil, on see oluline ka makromajanduslikust seisukohast.

E. Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee peab vajalikuks parandada lähte- ja vaheettevõtete tegutsemiskeskonda. Käesolevas arvamuses (vt II osa jaotisi 3 ja 4) määratletakse peamised väljakutsed ja esitatakse mitmeid poliitikaettepanekuid, nagu:

— suhtumise muutmine lähte- ja vaheettevõtetesse;

⁽¹⁾ Sellest tulenevalt ei viidata käesolevas arvamuses väikestele ja keskmise suurusega ettevõtetele vastavalt Euroopa Komisjoni ja enamike liikmesriikide määratlusele (VKEd). Väiksemateks ettevõteteks nimetatakse tarnijaid, kellel võib olla mitusada töötajat, ning keskmise suurusega tarnijatel võib olla isegi tuhandeid töötajaid. Väärtusahelates asuvad mõlemad alg- või vahepositsioonil, st nad ei ole lõpptootjad/-pakkujad, kes on tavaliselt suuremad. Kõnealuseid ettevõtteid ei määratleta niivõrd vastavalt ettevõtte mõõdetavatele andmetele (käive, tööhõive), kuivõrd vastavalt nende positsioonile väärtus- ja tarneahelates. Toormaterjalide tarnijaid, kes on tavaliselt suure ettevõtte, käesolevas arvamuses ei käsitleta, kuigi nad kuuluvad tootmisprotsesside algetappi.

- kõnealuste ettevõtete koostöö ja vastastikuse usalduse parandamine;
- rahalistele vahenditele juurdepääsu lihtsustamine;
- sisselukustamise/väljalukustamise efekti vähendamine;
- intellektuaalomandi õiguste jõustamine;
- konkurentsimoonutuste vastu võitlemine ELi kaubanduskaitse instrumentide (*Trade Defence Instruments*) järjepideva, tõhusama ja õigeaegse kasutamise ebaausa impordi vältimiseks;
- oskuste ja ettevõtlikkuse soodustamine;
- kvalifitseeritud noorte meelitamine lähte- ja vaheettevõtetele, eriti inseneriteaduse valdkondades;
- ELi uue tööstuspoliitika, sealhulgas selle sektoripõhise lähenemisi rakendamine;
- seitsmenda raamprogrammi optimaalne kasutamine;
- spetsiifiliste õigusaktide vastuvõtmine ja bürokraatia vähendamine.

F. Lähte- ja vaheettevõtete määratluse puudumine raskendab nende kogu tähtsuse mõistmist tööstuse muutustes ja globaliseerimisprotsessides. Nende rolli suuremaks teadvustamiseks tuleks teha palju rohkem. Ükskõik millise või kõigi punktis E esitatud ettepanekute elluviimiseks tuleb nii ettevõtetele, poliitikakujundajatel kui ka mõlemal ühiselt täita suur hulk eeltingimusi. Igal juhul peab igasugune elluviimine toimuma tihedas koostöös kõigi asjaomaste sidusrühmadega. Samuti peaksid Euroopa ja riiklikul tasandil tegutsevad valdkondliku dialoogi komiteed suutma pakkuda poliitikakujundajatele usaldusväärse ühise suuna.

II osa. Põhjendus

1. Sissejuhatus

1.1 Arusaam, et tarneahelate teke on kaasaegne nähtus, on ekslik, sest need on ühel või teisel kujul eksisteerinud organiseeritud tootmise algusest alates.

1.2 Siiski on õiglane märkida, et suur huvi tarneahelate vastu on tekkinud viimase paarikümne aasta karmis keskkonnas, mille on esile kutsunud tehnoloogia areng ja globaliseerumine ning kõik nendega seotud mõjud turgudele. Kõnealust teemat käsitletakse põhjalikult lugematutes väljaannetes ja konverentsidel üle maailma. Tavapärase lineaarse järjestus asendatakse keerukate võrgustike ja integreeritud tootmisprotsessidega, mis sageli hõlmavad paljusid ettevõtteid ja riike.

1.3 Tänapäeval on väärtus- ja tarneahelad järjest enam läbi põimunud ning paljudes valdkondades on olemas tõeliselt globaalne võrgustik. Seetõttu on õigem kasutada pigem mõistet „võrgustikud” kui „ahelad”, kuna esimene on kahtlemata vähem püsiv kui viimane.

1.4 Väärtuse loomise võrgustikud (või lihtsamalt — väärtusvõrgustikud) ise muutuvad üha globaalsemaks ja ulatuslikumaks. Osa sellest protsessist on üleeuroopaline väärtusvõrgustik, mis on ELi hiljutise laienemisega veelgi täienenud.

1.5 Nüüd mõistetakse, et enesetäiendamisest enam ettevõtete vajaduste rahuldamiseks ei piisa. Ettevõttesisesed introspektiivsed programmid on küll kasulikud ja soovitatavad, kuid ei võimalda neil haarata võimalustest, mida pakub tõeliselt globaalne äritegevuse süsteem. Kui ettevõtted tahavad kaasaegses maailmas ellu jääda, peavad nad pöörduma väljapoole.

1.6 Sellest tulenevalt on võrguhaldus ja logistika saavutanud väärrika positsiooni, sest ettevõtted kulutavad järjest rohkem aega ja raha optimaalse kasumi tagamiseks, ratsionaliseerides ja kooskõlastades üha keerukamat tegevuste ja teenuste võrku, mis on äärmiselt oluline kaasaegseks tööstus- ja kaubandustegevuseks.

1.7 Juhtimisalase vastutuse ja tööjõu vajalike oskuste iseloom on kõikidel tasanditel oluliselt muutunud ning nõutakse otsuseid ja hoiakuid, mis tagavad optimaalse koostöö ostjate, tarnijate ja ettevõtete vahel.

1.8 See kehtib praegu kõikidele ettevõtete kategooriatele — suurtele, keskmise suurusega ja väikestele — hoolimata erinevustest ja valdkondade vastastikusest mõjust. Siiski näib, et suured rahvusvahelised ettevõtted on praegustes protsessides paremal positsioonil kui lähte- ja vaheettevõtted (?).

1.9 Kaks kolmandikku erasektori töötajatest töötab Euroopas väikestes ja keskmise suurusega ettevõtetes. Paljud neist on lähte- ja vaheettevõtted. Seetõttu on sellist liiki ettevõtete edul lisaks mikromajanduslikule mõõtmele ka makromajanduslik toime.

1.10 Kuigi käesoleva arvamuse teema on väärtus- ja tarneahela areng, keskendutakse peamiselt uuenduslikele (kõrgtehnoloogilistele ja kvaliteetsetele) lähte- ja vaheettevõtetele, millel on potentsiaal kasvada ja tegutseda rahvusvaheliselt või mis juba tegutsevad globaalsel turul (?).

1.11 Seetõttu tuleb arendada ja parandada viise ja vahendeid korraliku ja jätkusuutliku keskkonna loomiseks, et sellist liiki ettevõtteid saaksid edukalt tegutseda ja oma potentsiaali maksimaalselt kasutada.

1.12 Kuigi tarneahelad/-võrgustikud on valdkonniti erinevad, on peetud asjakohaseks selgitada käesolevas dokumendis teostatud analüüsi, keskendudes ühele konkreetsele sektorile. Käesoleva arvamuse 2. lisa on seega pühendatud autotööstuse sektori juhtumiuuringule, mis illustreerib hästi mõningaid asjaomaseid aspekte. Nimetatud valdkond valiti sellepärast, et see torkab silma oma tarneahelate/-võrgustike keerukuse poolest, nagu on näidatud 1. lisa.

(?) Vt punkt C ja allmärkus 1.

(?) Vt allmärkus 1.

1.13 Euroopa ettevõtted otsustavad sageli tarneahelate ühe või mitme lüli puhul kasutada allhanget. Seejärel impordivad nad nende tulemuste ning lisavad sellele väärtust enne väärtusvõrku edastamist. On oluline luua tingimused, millega tagatakse kogu protsessi jooksul maksimaalse kasumi, tööhõive ja oskusteabe jäämine Euroopasse. See on äärmiselt oluline, kuna oskusteave on kujunemas järjest olulisemaks omaette tootmisteguriks kõigis väärtuse loomise võrgustikes peamiselt piirideta, mitte lihtsalt piiriülese rahastamise tõttu ⁽⁴⁾.

1.14 Käesolevas dokumendis käsitletakse küsimust, kuidas EL saab rohkem kaasa aidata sellele, et tarneahela olulised (lisaväärtusega) osad jääksid Euroopasse ⁽⁵⁾.

2. Väärtusvõrgustikud ja tööstuse muutused

2.1 Tööstuse muutused on tihedalt seotud väärtuse loomise võrgustikuhiskonnas. Seejuures on oluline roll sellistel teenustel nagu konsulteerimine, inseneritöö, logistika või turustamine. Vertikaalse integratsiooni vähenedes nihkub väärtuse loomine töötlemisel sageli tarnijale. See protsess muutub veel mitmemõõtmelisemaks, sest paljud tarnijad kuuluvad ka globaalsesse võrgustikesse, mis loob tarnijate vahel uusi vastastikuseid sõltuvussuhteid.

2.2 Kuid mida mõiste „globaalne” endas tegelikult sisaldab? Ilmselget rolli etendavate Ameerika Ühendriikide ja Jaapani kõrval on viimastel aastakümnetel esile kerkinud muud piirkonnad nagu nn BRIC-riigid (Brasiilia, Venemaa, India, Hiina). Siiski tuleb märkida, et rühmas võib eristada kaht kategooriat. Rühma mõjuavaldajad on eeskätt India ja Hiina, mis muudavad oluliselt kogu tarneahela ja väärtuse loomise geograafilist maastikku ⁽⁶⁾.

2.3 Seda silmas pidades peab Euroopa tugevdama oma konkurentsivõimet väärtuse lisamisega, sest üksnes kulupõhine konkurents ei ole realistlik ega vasta Euroopa Liidu sotsiaalsetele ja jätkusuutlikkuse väärtustele.

⁽⁴⁾ Vt samal teemal Ashutosh Sheshabalaya „The Three Rounds of Globalisation”, The Globalist, neljapäev, 19. oktoober 2006 (<http://www.theglobalist.com/DBWeb/printStoryId.aspx?StoryId=5687>).

⁽⁵⁾ Käesolev arvamus lähtub varasematest ja koostamisel olevatest arvamustest: „Teenused ja Euroopa töötlev tööstus: vastastoime ja mõju tööhõivele, konkurentsivõimele ja tootlikkusele” (CCMI/035 — CESE 1146/2006, ELT C 318, 23.12.2006); „Uuendustegevus: mõju tööstuse muutustele ja EIP rollile” (CCMI/038, koostamisel); „Tööstuse muutuste territoriaalne juhtimine: sotsiaalpartnerite roll ning konkurentsivõime ja uuendustegevuse raamprogrammi panus” (CCMI/031 — CESE 1144/2006, ELT C 318, 23.12.2006); „Euroopa Liidu poliitika logistika valdkonnas” (TEN/240, CESE 210/2007, ELTs avaldamata); „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus tarneahela turvalisuse tugevdamise kohta” (TEN/249 — CESE 1580/2006, ELT C 325, 30.12.2006); „Suured jaemüügiketid: suundumused ning nende mõju talunikele ja tarbijatele” (NAT/262 — CESE 381/2005, ELT C 255, 14.10.2005).

⁽⁶⁾ Vt allmärkus 4.

2.4 Tarneahelad ja -võrgustikud on laienemas, sest tööstusprotsesse iseloomustab üha enam tootmisliinide killustumine ja toodete spetsialiseerumine tehnoloogiate ja kliendi nõudmistele kohandamise abil. Tootjad võivad toodete põhiosi standardida ning jätta samas ruumi kliendi nõudmistele kohandamisele. Seda tuntakse **individualiseeritud seeriatootmisena**.

2.5 Nimetatud tegureid stimuleerib töötleva tööstuse ja teenuste vastastikune toime ⁽⁷⁾, mis viib **sektoritevaheliste piiride hägustumiseni**. Info- ja kommunikatsioonitehnoloogiad annavad kõnealusesse olukorda oma panuse koostalitlusvõime suurendamise ja elektroonsete teenuste pakkumisega.

2.6 Euroopa ettevõtete eesmärk peaks olema luua tarnevõrgustikke, mis töötlevad nn laiendatud tooteid (toodete ja teenuste süsteemi), mille sihtrühm on suure lisaväärtusega nišiturud. Isegi tehased ise on muutunud kaubeldavateks kompleksseteks toodeteks.

2.7 Uued tehnoloogilised tsüklid asetavad veelgi suurema rõhu inimressursside haldamisele kõigil tasanditel ning rõhutavad elukestva õppe kui konkurentsivõime ja tööhõive äärmiselt olulise komponendi tähtsust.

2.8 **Toodete olelustersükkel** lüheneb ja muutub teenuste ja tootmise järjest suurema vastastikuse toime ning konkurentsivõime ja (konkurentsiseelse) koostöö globaliseerumise tõttu paljudes valdkondades.

2.9 Nimetatud muutused mõjutavad tugevalt ettevõtete ülesehitust ja ettevõtetevahelist dünaamilist seost. Ettevõtted vajavad pidevat **kohandamist ja ümberkorraldamist**. Tootmisprotsessi spetsialiseerumine, kliendi nõudmistele kohandamine ning tootmisega seotud teenuste areng toovad kaasa üha enam allhankeid. Allhanked võivad omakorda tuua kaasa edasise spetsialiseerumise ja detsentraliseerimise.

2.10 Samaaegselt nimetatud protsessidega leiab aset **koondumine** ühinemiste ja ülevõtmiste kaudu; mida kaugemal ollakse tarbijast, seda suurem on koondumine ja konsolideerimine.

2.11 **Allhankeid ja ümberpaigutamist** teostatakse ülemaailmselt ⁽⁸⁾. Uute liikmesriikide ja Aasia arenevad majandused on kõnealusesse protsessi tugevalt kaasatud, pakkudes

⁽⁷⁾ Kõnealust teemat on põhjalikult käsitletud Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamuses teemal „Teenused ja Euroopa töötlev tööstus: vastastoime ja mõju tööhõivele, konkurentsivõimele ja tootlikkusele” (CCMI/035, CESE 1146/2006, ELT C 318, 23.12.2006).

⁽⁸⁾ CCMI on üksikasjalikult uurinud ettevõtete ümberpaiknemist, selle ulatust, mõju, väljakutseid ja võimalusi. Tehtud töö tulemus (arvamus, teabearuanne, välisuuring, konverents) on esitatud väljaandes „Ettevõtete ümberpaiknemine — väljakutsed ja võimalused”. (ISBN: 92-830-0668-2; http://www.eesc.europa.eu/documents/publications/index_en.asp?culture=EN&id=141&details=1).

oma kulueeliseid ja oma turupotentsiaali. Aasiast on vaieldamatult saamas madalate kuludega tootmise ja teenuste pakkumise keskus. Hiinas ja Indias töötatakse välja sõltumatut tehnoloogiat. Sellised protsessid võivad kaasa tuua tegevuse ümberpaiknemise reaalse tööhõive vähenemisega. See võib tekitada töötajates ebakindlustunnet. Teisest küljest võib ümberpaiknemine suurendada Euroopas asuvate ettevõtete tööhõivet ⁽⁹⁾.

2.12 Loendamatu üle maailma aset leidvatest tehingutest, ühinemistest ja ülevõtmistest tulenevad keerulised arengud näitavad, et **ümberpaigutamine**, mis tuleneb muutustest tootmis- ja teenusliinides, ei ole lineaarne ega ühesuunaline protsess. Tootmiskulud on üksnes osa eri aspektide laiemast spektrist. Võrrandisse tuleb sisse hulk teisi tegureid, mida käesolevas arvamuses ei käsitleta. Sinna hulka kuuluvad keeruline logistika, kõrged transpordikulud, keskkonnaprobleemid, õigusraamistikud, intellektuaalomandi kaitse, toormaterjali ja tehnoloogia kättesaadavus ning eriteadmised. Kui kõiki nimetatud aspekte arvesse võetakse, on mõnikord kasulik tuua tootmine ja teenused tagasi Euroopasse.

2.13 Teisest küljest võib ümberpaiknemine puudutada ka uuenduslikke tegevusi, mis tooksid Euroopa jaoks kaasa oskusteabe vähenemise. Kui ei tugevdata ELi teadmiste ja teadusuuringute baasi, võib ümberpaiknemine pikas perspektiivis nõrgendada Euroopa tööstuste uuendusvõimet. Siinkohal on ilmeks mainida inseneride arvu kasvu Indias ja Hiinas (45 % inseneridest kogu maailmas)

2.14 Lisaks võib asjaolu, et kõrge kvalifikatsiooniga noored lahkuvad Euroopast või eelistavad töötada suurtes ettevõtetes ⁽¹⁰⁾, tuua kaasa kvalifitseeritud inimeste puuduse Euroopa lähte- ja vaheettevõtetes.

2.15 Suured ettevõtted on eespool nimetatud väljakutsete lahendamisel sageli paremal positsioonil kui lähte- ja vaheettevõtted. Üldiselt on neil suhteliselt lihtne juurdepääs pankadele ja kapitaliturgudele, nad on kaasatud igasugusesse suhtlemisse ja koostalitlusse teiste ettevõtetega, neil on juurdepääs paljudele turgudele ning nad juhivad allhangete protsessi. Samas on nad vähem paindlikud kui väiksemad ettevõtted.

⁽⁹⁾ Kuut instituuti ühendav transatlantiline konsortsium *Offshoring Research Network* viis hiljuti läbi kaheaastase uuringu ettevõtete ümberpaiknemise arengute kohta. Rotterdami asuv *Erasmus Strategic Renewal Centre* viis läbi uurimuse Hollandi ettevõtete hulgas ning jõudis järgmistele järeldustele: äritegevuse ümberpaigutamine ei mõjutanud töökohade arvu Hollandi ettevõtetes 57 % puhul rahvusvahelistest ümberpaigutamistest; 39 % ümberpaiknemise puhul tööhõive siiski vähenes ning uusi töökohti loodi Hollandis ainult 4 % ümberpaiknemiste puhul. Uuring näitab, et ümberpaiknemise asukohas luuakse keskmiselt 37,8 uut töökohta ja Hollandis kaotatakse keskmiselt 3,5 töökohta. Teisisõnu luuakse iga Hollandis kaotatud töökohta kohta välisriigis 10,8 uut töökohta.

⁽¹⁰⁾ Vt punkt 3.22.

3. Lähte- ja vaheettevõtete ees seisvad väljakutsed

3.1 Kõik näitajad osutavad sellele, et tootmise killustumise, kliendi nõudmistele kohandamise ja globaalsete võrgustike loomise protsess jätkub. Enamikes valdkondades on strateegilisel juhupositsioonil suured rahvusvahelised ettevõtted, kuid suure osa tööst teeb järjest suurem arv lähte- ja vaheettevõtteid.

3.2 Hoolimata suurest potentsiaalst on lähte- ja vaheettevõtted mõnikord sunnitud rakendama lühiajalisemaid lähenemisviise, peavad uutele turgudele pääsemiseks kõvasti töötama, sõltuvad sageli kindlate suurte klientide regulaarsetest tellimustest, ei oma tihti nii head juurdepääsu kapitaliturgudele ning on suurel määral ohustatud tarneahela katkestuste riskist, millega kaasnevad suurte klientide pidevad nõudmised kulude vähendamiseks. Järgmistes punktides pööratakse tähelepanu nende ees seisvatele kõige olulisematele väljakutsetele.

Õige suhtumise leidmine

3.3 Paljud edusammud suhteliselt väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete raamtingimustes sõltuvad lihtsalt ühiskonna ja ettevõttesisesest suhtumisest. Mõnedes liikmesriikides ja piirkondades on suhtumine sellist tüüpi ettevõtetesse positiivsem kui teistes. Seetõttu tuleks innustada parimate tavade levitamist.

Lähte- ja vaheettevõtete vastastikune usaldus ja koostöö

3.4 Lähte- ja vaheettevõtteid peab julgustama olema avatud koostööle ja töötama koos välja ühisprojekte. Selline koostöö ja sellised projektid võivad tugevdada turupositsioone ja toetada tarnijate läbirääkimisi suurte klientidega. Samuti võivad nad aidata leevendada sisse- või väljalukustamise kahjulikke mõjusid.

3.5 Tuleks innustada avatud lähtekoodiga tarkvara ⁽¹¹⁾ kasutamist ja vaba juurdepääsu inseneritehnoloogiatele ja standarditele. Väga oluline on tõhusate liideste loomine lähte- ja vaheettevõtete ja uurimisinstituutide vahel.

3.6 Sellele võib tublisti kaasa aidata klastrite ja võrgustike moodustamine juhtivate ettevõtete ja tööstuspiirkondade ümber väga industrialiseeritud ja kõrgtehnoloogilistes keskkondades ⁽¹²⁾, kuna need edendavad ettevõtete koostööskeeme. Avatud suhtumine naaberülikoolidesse ja tehnoloogiainstituutidesse ning

⁽¹¹⁾ Vt hiljutine uuring avatud lähtekoodiga tarkvara mõju kohta ELi IKT sektorile; avaldanud MERIT Euroopa Komisjoni jaoks (ettevõtluse ja tööstuse peadirektooraat) 26. jaanuaril 2007 (lõpparuanne koostati 20.11.2006).

<http://ec.europa.eu/enterprise/ict/policy/doc/2006-11-20-flossim-pact.pdf>

⁽¹²⁾ Üks näide paljude seast on Eindhoven-Leuveni piirkond, kus ülikoolide ja ettevõtete koostöö (keskendub juhtivale rahvusvahelisele ettevõttele Philips) loob soodsa keskkonna paljudele kõrgtehnoloogilistele VKEdele.

kohalike ja piirkondlike omavalitsuste asjakohane lähenemisviis on otsustava tähtsusega. Tehnoloogiakeskusi, teadusparke ja ülikoole ümbritsevad tööstuspiirkonnad võivad olla väga kasulikud väiksematele ettevõtetele.

Finantskeskkond

3.7 Panku ja finantshuvirühmasid üldiselt tuleks julgustada positiivsemalt suhtuma riskide võtmisesse. Statistika näitab, et Ameerika Ühendriikide finantsmaailmas on positiivsem hoiak riskide suhtes, mis toovad suurt kasu. Vaba juurdepääs kapitaliturgudele Euroopas on igal juhul vajalik, seda enam seetõttu, et paljudel juhtudel kaldub tootmisprotsessides finantskoormus minema suurtelt ettevõtetelt üle väiksematele tarnijatele.

3.8 Näiteks autotööstuses on allhanked tekitanud paljudele ettevõtetele finantsprobleemi, sest nii väljatöötamisprotsess kui tasuvusaeg on pikad ning tähendavad sageli 3 kuni 5 aasta pikkust väljatöötamisprotsessi ja 5 kuni 7 aasta pikkust tasuvusaega. Ameerika Ühendriikides on kõnealune probleem osaliselt lahendatud lihtsama juurdepääsuga erakapitalile ning paljudes arengumaades väga soodsate maksueeskirjade ja riigiabiga. Kõnealuses valdkonnas on Euroopa tingimusi hädasti vaja parandada, eelkõige lähte- ja vaheettevõtete ja nende vajaduse osas rahastada teadus- ja arendustegevust tehnoloogilise uuendustegevuse jaoks. Lisaks valitsuste ja pankade — sealhulgas Euroopa Investeeringupank, mis teeb tihedat koostööd panganduspartneritega üle Euroopa — meetmetele peab oma osa olema ka erakapitalil.

3.9 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee suhtub suure huviga komisjoni teatises „Ühenduse Lissaboni kava elluviimine: VKEd arengu rahastamine — Euroopa lisandväärtuse lisamine” sisalduvatesse suundumustesse⁽¹³⁾. On vaja sobivat silda ühelt poolt finantsasutuste ja erakapitali ning teiselt poolt väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete vahel.

Sisselukustamise/väljalukustamise mõjud

3.10 Sõltumine suurtest klientidest põhjustab muret eelkõige monotööstuslikes piirkondades, kui lähte- ja vaheettevõtted on tarneahelatesse sisse või neist välja lukustatud. Suurte ettevõtete koostööd tehes peab tarnija sageli kasutama nõutud tehnoloogiat. Ühe suure kliendi varustamine võib tarnija lukustada kasutama ühte konkreetset tehnoloogiat.

⁽¹³⁾ KOM(2006) 349 lõplik, mida komitee analüüsib omaalgatusliku arvamuse „Ettevõtluspotentsiaal — VKEd” koostamise raames (INT/324, koostamisel). Arvamus on osa tööst, mis teostati vastusena 23.-24. märtsi 2006. aasta Euroopa Ülemkogu taotlusele Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele (eesistujariigi järelduste punkt 12) esitada 2008. aasta alguses koondaruanne toetamaks majanduskasvu ja tööhõive partnerlust.

3.11 Sama võib juhtuda tarnijatega, kes lukustatakse välja, kuna neil puuduvad vajalikud vahendid juurdepääsuks täiendavatele turgudele ja osalemiseks teistes tarneahelates või võrgustikes.

3.12 Suured ettevõtted ei taha siiski sõltuda täielikult ühest tarnijast, kuigi seda mõnikord juhtub. Paljudel juhtudel eelistavad suured autotootjad ühte tarnijat, eelkõige lõpptoote uute komponentide ja süsteemide teadusuuringuteks, arendamiseks ja tootmiseks. Tavaolukorras valitseb tarnijate vahel siiski tihed konkurents.

3.13 Mõnel juhul, peamiselt autotööstuses, on märgatud, et tehnilise arengu kulud on kantud üle tarnijale, kellel on palutud jagada teadmisi ka konkurentidega. See võib osutada probleemiks eriti mittemonopolistlikele tarnijatele.

3.14 Sisse- ja väljalukustamise mõjud kalduvad kasvama koos info- ja kommunikatsioonitehnoloogia rakenduste arvuga, kuigi sisse/väljalukustamine ei ole kindlasti üksnes infotehnoloogia küsimus. Litsentse on sageli raske saada. Investeeringuid takistavad standardimise ja koostalitlusvõime puudumine ning avatud lähtekoodiga tehnoloogia vähene kasutamine.

3.15 Ka siinkohal (vt punkt 3.6) võivad koostöö ja klastrite moodustamine aidata ületada eespool nimetatud protsessidest tulenevaid puudusi, seda eelkõige monotööstuslikes piirkondades.

Intellektuaalomandi õigused

3.16 Intellektuaalomand on võtmetegur⁽¹⁴⁾. Intellektuaalomandi õiguste kaitse esitab eriti tõsise väljakutse lähte- ja vaheettevõtetele, millest paljud on väikesed ja keskmise suurusega ettevõtted. Probleemidele, millega kõnealused ettevõtted teadus- ja arendustegevuse rahastamisel üldiselt kokku puutuvad, on juba viidatud ning neid ei tohiks veelgi halvendada olukorra loomise, millest lõikavad kasu nende konkurendid.

3.17 Äärmiselt oluline osa on patentidel. Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee on arvukates arvamustes väljendanud sügavat muret seoses korduvate tagasilöökidega ühenduse patendi kehtestamisel, mis on kahjustanud ELi teaduspoliitika usaldusväärsust ning millel ei ole õnnestunud innustada konkurentsi- võime suurendamisele suunatud uuenduslikku teadustegevust⁽¹⁵⁾. Kõnealuse olulise küsimuse hooletusse jätmine muudab uuendustegevuse kaitse väga kalliks (eriti võrreldes Ameerika Ühendriikide ja Jaapaniga), mida lähte- ja vaheettevõtted ei saa endale alati lubada.

⁽¹⁴⁾ Vt 2. lisa punkt 16, milles viidatakse intellektuaalomandi õiguste kurnatvitamisele/võltsimisele autotööstuse tarnete puhul.

⁽¹⁵⁾ Vt arvamus CESE 89/2007 (ELTs veel avaldamata) punkt 1.1.4 ja arvamus CESE 729/2006 (ELT C 195, 18.8.2006) punkt 3.3.4.

3.18 Kuluka intellektuaalomandi õiguste kaitse korra probleemile lisandub veel ebatõhusus, mis tuleneb tihti jõustamise puudumisest. Kaubandussuhetes Hiinaga tuleks võltsimist käsitleda prioriteetse küsimusena. Võltsimise probleemi tulemusena ei soovi paljud kõrgtehnoloogiaettevõtted oma investeeringuid Hiinas suurendada või isegi lõpetavad need ⁽¹⁶⁾.

3.19 2. lisa annab ülevaate intellektuaalomandi õiguste kaitse kurnatavuse ja võltsimise tõsidusest autoosade puhul.

Uutest võimalustest kinnihaaramine — oskuste ja ettevõtlikkuse tähtsus

3.20 Spetsialiseerunud lähte- ja vaheettevõtetele on omad eelised. Lülitades ulatuslikelt toimingutelt ümber detsentraliseeritusele ja kohandatud lähenemisviisidele, tekivad uued võimalused tingimusel, et arendatakse ka vastavaid oskusi.

3.21 Muret tekitab see, et üle Euroopa eelistab enamik noori kõrgkoolilõpetajaid töötada suurtes ettevõtetes. On ilmselge, et inimesi tuleb julgustada töötama lähte- ja vaheettevõtete karjäärivõimaluste edendamise abil. Lähte- ja vaheettevõtete probleem on eriti terav siis, kui ülikooli lõpetajaid ei ole piisavalt, nt insenerialadel.

3.22 Niinimetatud duaalse koolituse süsteem — õppimine ja töötamine -, mida kasutatakse mitmes liikmesriigis, nagu Saksamaal, Austrias ja Luksemburgis (*duale Ausbildung*), võib lähte- ja vaheettevõtetele väga väärtuslikuks osutuda.

3.23 Töötajate kvalifikatsiooni ja oskuste täiendamine on äärmiselt oluline, nii inimesed kui ettevõtte saavad aidata kaasa standardite tõstmisele ⁽¹⁷⁾. Selles osas võib kasuks tulla töökeskkonna parandamine. Töökohti võib aidata luua kaasaegne inimressursside haldamise kontseptsioon, sealhulgas haridus- ja koolituskavade süstemaatiline läbivaatamine. Nimetatud küsimusi tuleb käsitleda sektoripõhiste lähenemisviiside raamistikus, sealhulgas sotsiaalpartnerite dialoogi raames.

⁽¹⁶⁾ Juhtiv Hollandi ajaleht NRC Handelsblad, 4. november 2006.

⁽¹⁷⁾ Ettevõtte väärtuse ja tõhususe suurendamiseks tuleb teadmised määratleda ja omandada ning neid säilitada, arendada ja jagada. See tähendab, et ettevõtte peavad arenema õppivateks organisatsioonideks ning töökohtad peavad kujunema pideva töö ja õppe keskkonnaks. Sel eesmärgil on KNOWMOVE projektis välja töötatud ja katsetatud teadmiste juhtimise lähenemisviisi, mille abil saab kaardistada, korrastada ja säilitada vanemate töötajate kogemusi ja heade tavade näiteid, mida kõik ettevõtte töötajad saavad kasutada. (Vt http://www.clepa.be/htm/main/promo%20banner/CLEPA%20events/maintopics_KnowMove%2020Final%20Event.htm, kus tutvustatakse konverentsi „Majanduskasvu, uuendustegevuse ja tööhõive tagamine muutuvast autotööstuses”, mille CLEPA korraldas projekti KNOWMOVE levitamisetapi viimase osana).

3.24 Lisaks tõhusate haridussüsteemide ja töötajate oskuste kvaliteedi otsesele seosele ei ole võimalik ülehinnata hariduse/uuendustegevuse/uurimistegevuse kolmnurga tähtsust. Selles osas võib kõige rohkem abi pakkuda uus ELi algatus „Piirkonnad majandusmuutustes”, sest sellega rõhutatakse piirkondlikku mõõdet ning uurimistegevuse, tehnoloogiliste oskuste ja majandusklastrite mõju ⁽¹⁸⁾.

3.25 Et täielikult ära kasutada lähte- ja vaheettevõtete oskuste ja ettevõtlikkuse parandamise kaudu avanevaid võimalusi, ei tohi eirata territoriaalse mõõtme olulisust. Globaliseerumine, mis tähendab järjest rahvusvahelisemaks muutumist, toob kaasa vajaduse piirkondliku läheduse tugevdamise järele. Seda on võimalik saavutada järgmiselt:

— riiklikud strateegilised programmid;

— territoriaalne sotsiaaldialoog;

— alt-üles algatused ja piirkondlikel eripäradel põhinev piirkondlik partnerlus;

— teadlaste liikuvus ettevõtete ja ülikoolide vahel.

3.26 Ettevõtlikkus on väga oluline, nagu ka loovus ja paindlikkus, st võime kohaneda kiiresti muutuvate oludega. Väikesed ja keskmise suurusega ettevõtted suudavad sageli väljakutsetele paremini reageerida kui suured ettevõtted. Nimetatud tegurid võivad aidata esimestel saada kasu võrgustike killustumisest ja kohandamisest ⁽¹⁹⁾.

4. Poliitikaettepanekud

4.1 Väärtus- ja tarneahelate tõhususe parandamiseks on väga oluline luua lähte- ja vaheettevõtetele usaldusväärne ettevõtluskeskkond. Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee on arvamusel, et on kaks peamist vahendit, mis toetavad Euroopa lähte- ja vaheettevõtete kohalolu ülemaailmsetes võrgustikes: uus **tööstuspoliitika** (sealhulgas selle sektoripõhine lähenemisviis) ning **seitsmes raamprogramm**.

Tööstuspoliitika

4.2 Lähte- ja vaheettevõtted tuleks tööstuspoliitika raames süsteemsemalt kaasata. Komisjon ja nõukogu peaksid eelnevalt ja täpsemalt hindama tehnilise arengu ja standardite kehtestamisega seotud tulevaste õigusaktide mõju kõrgtehnoloogilistele

⁽¹⁸⁾ Euroopa Komisjon võttis nimetatud algatuse ajavahemikuks 2007-2013 vastu 8. novembril 2006. aastal territoriaalse koostöö eesmärgi raames. (http://ec.europa.eu/regional_policy/cooperation/interregional/ecochange/index_en.cfm).

⁽¹⁹⁾ Vt näiteks Hermann Simon „Hidden Champions, Lessons from 500 of the World's Best Unknown Companies” (Harvard Business School Press, 1996). Väljaandes kirjeldatakse peamiselt Saksamaalt pärit maailmaturgude liidreid, nagu pudelisildistamise masinad, mudelraudteed, viiruk, potimuld ja muuseumide vitriinid.

ettevõtetele. Mõiste „tööstus” piirdub liiga sageli suurte ettevõtete-
tega. Lähte- ja vaheettevõtete, mis jäävad sageli tähelepanuta,
tuleks konsulteerida eraldi.

4.3 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee rõhutab info- ja
kommunikatsioonitehnoloogia olulisust lähte- ja vaheettevõtete
jaoks. Selles osas nõustub komitee täielikult komisjoni teatises
„Ettevõtetevaheliste (B2B) e-turgude usaldusvärsuse suurenda-
mine” määratletud eesmärkidega ⁽²⁰⁾.

4.4 Samuti on komisjon rajanud Euroopa e-kaubanduse tugi-
võrgustiku VKEdede (eBSN). Euroopa Majandus- ja Sotsiaalko-
mittee nõustub eBSNi peamise eesmärgiga, milleks on ühendada
Euroopa e-kaubanduse eksperte ning jagada kogemusi ja häid
tavasid.

4.5 Eli tööstuspoliitika äärmiselt oluline aspekt on avatud
dialoog tuleviku suundade ja tehnoloogiate üle valdkondlikust
seisukohast, nagu nähakse ette käimasolevates Euroopa tehnolo-
ogiaplatformides. Kuigi sektorite piirid on hägustumas, on
sektoripõhine lähenemisviis kõnealuses valdkonnas siiski üsna
asjakohane ning pakub lähte- ja vaheettevõtetele häid võimalusi.

4.6 Uuendustegevuse tähtsust ei ole võimalik üle hinnata.
Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee toetab komisjoni ettepa-
neku tötötda völja uuendustesöbralikud turud, käivitades uue
juhtiva turu algatuse, mille eesmärk on aidata kaasa uute uuen-
duslike toodete ja teenuste loomisele ja turustamisele paljutöota-
vates valdkondades ⁽²¹⁾.

4.7 On oluline, et lähte- ja vaheettevöttded osaleksid tehnolo-
ogiaplatformidel. Loodetavasti leitakse täiendavaid viise ja vahen-
deid tökete kõrvaldamiseks kõnealuses valdkonnas. Luua tuleks
lähte- ja vaheettevöttded hõlmav strateegiline teadusuuringute
kava. Siiski on kõnealuste platformide igapäevastest kogemus-
test näha ka paljude selliste ettevöttded tavapärased nõrgad küljed,
nagu vastastikuse usalduse, aja, kättesaadavate esindajate ning
sageli strateegilise keskpunkti puudumine.

4.8 Strateegilise teadusuuringute kava väljatöötamiseks on
Manufuture kõrgetasemeline töörühm ⁽²²⁾ teostanud analüüsi,

⁽²⁰⁾ KOM(2004) 479 lõplik.

⁽²¹⁾ Vt komisjoni teatised „Teadmiste rakendamine praktikas: Eli laiapõhja-
line innovatsioonistrateegia” (KOM(2006) 502 lõplik), „Innovatsioo-
nialdis ja uuenev Euroopa” (KOM(2006) 589 lõplik) ja „Majandusre-
formid ja konkurentsivõime:” Euroopa konkurentsivõime aruande
2006 „olulisemad seisukohad” (KOM(2006) 697 lõplik). Tööstuse
muutuste nõuandekomisjon koostab omalt poolt omaalgatusliku arva-
muse teemal „Uuendustegevus: mõju tööstuse muutustele ja EIP rollile”
(CCMI/038).

⁽²²⁾ Manufuture HLG on Manufuture Euroopa tehnologiaplatformi
juhtorgan, mis asutati 2004. aasta detsembris eesmärgiga pakkuda
välja uurimis- ja uuendustegevusel põhinev strateegia, mis on suute-
line kiirendama tööstuse ümberkujundamise tempot Euroopas,
tagades kõrge lisaväärtusega tööhõive ning võites suure osa maailma
tootmisest tulevases teadmistepõhises majanduses. Lisateavet saab
adressil:
<http://www.manufuture.org/platform.html>.

mis sisaldab sarnaseid ideid muutuste kohta seoses uute lisaväär-
tusega toodete ning tootmise ja teenuste kombinatsiooniga ning
uuenduslike tootmisviisidega ⁽²³⁾.

4.9 Lisaks sellele takistavad tarneahelat puudutavad sisse- ja
väljalukustamine sageli tõhusat osalemist platformides, kui isegi
suure potentsiaaliga lähte- ja vaheettevöttded ei saa koostalitlus-
süsteemides osaleda.

4.10 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee on seisukohal, et
lähte- ja vaheettevöttded jaoks tuleks välja töötada strateegiline
visioon, mis võiks aidata ületada ebasoodsad tingimused, mis
tekivad sisse- või väljalukustamise tagajärjel. Eesmärk peaks
olema koostalitlusvõime. Seda on võimalik saavutada:

a) ühekordse algatuse abil, mis on suunatud tarkvaratarnijate
koostööle suurema arvu klientide teenindamiseks;

b) kõnealustele ettevöttded ⁽²⁴⁾ vajalike vahendite hinna alanda-
mise või isegi tasuta pakkumise abil eesmärgiga võimaldada
lähte- ja vaheettevöttded varustada suuremat arvu kliente ⁽²⁵⁾.

4.11 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvates võiks
sama eesmärki edendada Eli lähte- vaheettevöttded koostööfooru-
mite loomisega, et ühendada loovus ja uuendustegevus üle
Euroopa.

4.12 Peamine küsimus on **finantsturgudele juurdepääsu
lihtsustamine**.

4.12.1 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee on seisukohal,
et panku ja muid finantshuvirühmi, nagu riskikapitalifondid,
tuleb julgustada positiivsemalt suhtuma riskide võtmisse, näiteks
kõrgtehnoloogilistesse lähte- ja vaheettevöttdedesse investeerimise
abil.

4.12.2 Konkreetne näide on lähte- ja vaheettevöttded liht-
sama juurdepääsu andmine nii kapitaliturule kui erakapitalile,
võttes arvesse pikkadest väljatöötamis- ja tasuvusperioodidest
tulenevaid võimalikke viivitusi, mis võivad tekitada probleeme.

⁽²³⁾ 2006. aasta septembris avaldatud aruandes (kättesaadav ainult inglise
keeles) väidab Manufuture kõrgetasemeline töörühm, et lühikese
tarneajaga, kliendile kohandatud toodete nõudluse tõttu peab ettevöte
füüsiliste toodete kujundamise ja müügi asemel tarnima selliste
toodete ja teenuste süsteemi, mis suudavad ühiselt vastata kasutajate
nõudmistele, vähendades samas kasutusaja kogukulusid ja keskkonna-
mõjusid (vt punkt 4, lk 15). Uuenduslik tootmine hõlmab uusi ärimu-
deleid, uutlaadi tootmistehnikat ja suutlikkust saada kasu strateegilis-
test tootmisteadustest ja -tehnoloogiast (kokkuvöte, lk 9). Võrgus-
tatud ja integreeritud tootmine asendab tavapärase lineaarse tootmis-
protsessi keeruliste tootmisvõrgustikega, mis sageli hõlmavad mitmeid
ettevöttded ja riike (punkt 5, lk 15).

⁽²⁴⁾ Olemasolev näide on digitaalse ettevötluse ökosüsteemid.

⁽²⁵⁾ Kaks edukat näidet on universaalne diagnostikamasin, mis muudab
remonditöökodjad koostalitlusvõimeliseks, ning GSM, mille edukus
tuleneb asjaolust, et tööstuses lepiti kohe alguses kokku põhivõr-
mingud, standardid ja andmevahetusmeetodid.

Siinkohal tuleks tugevdada Euroopa Investeerimispanga ja Euroopa Investeerimisfondi rolli, et lihtsustada juurdepääsu riskilaenu vahenditele, riskikapitalile ja tagatissüsteemidele ⁽²⁶⁾.

4.12.3 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee leiab, et finantssasutustel, nagu Euroopa Investeerimispangal, võiks olla laiem toetav roll eelkõige konsortiumides, kuhu kuuluvad kohalikud pangad, kes tunnevad hästi oma piirkonna ettevõtteid.

4.12.4 Pidades silmas uut tööstuspoliitikat ja tööstusuuringute partnerlusi, tegeleb Euroopa Investeerimispank koostöös teadusuuringute peadirektoraadiga uue ühise rahastamisvahendi väljatöötamisega, mida nimetatakse riskijagamisrahastuks (RSFF). Rahastu eesmärk on parandada juurdepääsu laenude finantseerimisele, eelkõige erasektori uurimistegevuseks ning sellega seonduvateks keskmisest kõrgema riskiprofiiliga tegevusteks, mida turg tavaliselt ei kata.

4.13 **Maksupoliitika** kuulub liikmesriikide vastutusalasse. Olenemata sellest oleks väga tervitatav soovitatavate maksumeetmete käsitlemine ELi tasandil, mille eesmärk on Euroopa ettevõtete positsiooni tugevdamine ülemaailmsetes väärtus- ja tarneahelates.

4.14 EL peab oma **kaubanduspoliitika** eesmärkide hulka võtma väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete intellektuaalmandi õiguste kaitse, arvestades uute (suurte) turgude sageli ebaõiglast ja ebausaldusväärset suhtumist Euroopa ettevõtetesse.

4.15 **Inimressursid** on otsustava tähtsusega. Rohkem kui kunagi varem on haridussüsteemid jätkusuutliku majanduskasvu asendamatu tugisammas. Haridus, kutseharidus ja elukestev õpe on inimeste, ettevõtete, sotsiaalpartnerite ja riigiasutuste ühine vastutus ⁽²⁷⁾.

4.16 Sektoripõhised arutelud sotsiaalpartnerite vahel peaksid sisaldama inimressursside haldamisega kohandatud lähenemisviise, sealhulgas nõutavate kutsevalifikatsioonide omistamiseks mõeldud koolituskavade väljatöötamist. Sektoripõhises dialoogis tuleks arvesse võtta ka tööstuse muutuste piirkondlikku mõõdet ning ELi algatust „Piirkonnad majandusmuutustes” ⁽²⁸⁾.

⁽²⁶⁾ VKEde juurdepääsu rahastamisele peaks parandama uute võimaluste kaudu, mida pakub Euroopa Investeerimisfondi juhitud konkurentsivõime ja uuendustegevuse programm seoses riskikapitali ja tagatistega, ning samuti uue algatuse abil, mis töötati välja Euroopa Investeerimisfondi ja regionaalarengu peadirektoraadi koostöös (JEREMIE algatus) tõhustamiseks VKEde juurdepääsu rahastamisele regionaalarengu piirkondades.

⁽²⁷⁾ ELi struktuurifondide (peamiselt Euroopa Sotsiaalfond) ja programmide (nagu elukestev õpe 2007-2013) eesmärk on strateegiline lähenemisviis ainelise ja inimkapitali tugevdamisele. Lisaks on loodud Globaliseerumisega Kohanemise Euroopa Fond täiendava toetuse pakkumiseks ümberõppele ja globaalsetes kaubanduses toimunud struktuurimuutuste tulemusena töötuks jäänud tööd otsivatele töötajatele.

⁽²⁸⁾ Vt allmärkus 13.

Seitsmes raamprogramm

4.17 Seitsmendas raamprogrammis, mis on seotud uue tööstuspoliitika eesmärkidega, peaks erilist tähelepanu pöörama seostele väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete, sealhulgas koos Euroopa Investeerimispannaga välja töötatud uue riskijagamisrahastu instrumendi ⁽²⁹⁾ asjakohasele kasutamisele. Lähte- ja vaheettevõtete osalemine seitsmenda raamprogrammi raames rahastatavates info- ja kommunikatsioonitehnoloogia ambitsioonikates projektides on otsustava tähtsusega, et võimaldada neil liituda arenenud võrgustikega ning hakata tegema koostööd.

4.18 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee on seisukohal, et seitsmenda raamprogrammiga saab anda panuse alalise innovatsioonipoliitika loomisele, kus teabekeskused (ülikoolid, tehnoloogiainstituudid, kutsekoolid) oleksid tihedalt seotud tööstustegevusega. Väärtus- ja tarneahelad või -võrgustikud on sellise poliitika jaoks väga olulised, sest programmi eesmärk on aidata kaasa uute laiendatud toodete (tooted/teenused või tootega seotud teenused) ja uute protsesside väljatöötamisele. Kõige selle eesmärk on luua Euroopas üks elujõuline võrgukeskkond, mis tooks kasu ka lähte- ja vaheettevõtetele.

4.19 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee märgib, et väikeste ja keskmise suurusega ettevõtteid on teadus- ja arendustegevuse programmidesse keeruline kaasata rohke bürokraatia tõttu. Vähemalt aasta kestev valimismenetlus on nende ettevõtete jaoks liiga pikk.

4.20 On äärmiselt soovitatav, et loodaks vajalikud tingimused läbipaistvate seotud struktuuridega tugevate võrguettevõtete arenguks. Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee pooldab seda, et seitsmes raamprogramm peaks aitama välja arendada süsteemilisel optimaalsed võrgukujundused ja -toimingud dünaamilises ja komplekses tööstuskeskkonnas.

4.21 Samamoodi tuleks julgustada logistika ja tarneahela juhtimisstruktuuride loomist nii strateegilisel kui tegevuse tasandil.

4.22 Euroopaga füüsiliselt seotud vähemtehnoloogiliste tööstuste puhul võivad uurimisprogrammid aidata saavutada suuremat tootlikkust ja tõhusust, et säilitada konkurentsieelis.

4.23 Paljude aspektide seas, mida ettevõtetele tuleb arvesse võtta, et kasutada täielikult ELi uurimisprogramme, on asjakohaste võrgustike loomise tähtsus. Ehkki Euroopa lähte- ja vaheettevõtete suhtumine on praegu teistsugune, võib ettevõtete konkurentsieelne koostöö osutada väga kasulikuks ning sama kehtib koostöösuhete edendamise kohta.

⁽²⁹⁾ Riskipõhisemate finantstootude arendamiseks tegeleb EIP koos komisjoniga (DG RTD) uue ühise rahastamisvahendi väljatöötamisega, mida nimetatakse riskijagamisrahastuks (RSFF). Eesmärk on parandada juurdepääsu laenude finantseerimisele, eelkõige erasektori uurimistegevuseks ning sellega seonduvateks keskmisest kõrgema riskiprofiiliga tegevusteks, mida turg tavaliselt ei kata. Riskijagamisrahastu on kättesaadav abikõlblikele hüvitise saajatele sõltumata nende suuruselt ja omandivormist. Samuti toetab rahastu Euroopa uurimistegevusalaseid algatusi, nagu teadustegevuse infrastruktuurid, Euroopa tehnoloogiaplatvormid, ühised tehnoloogiaalgatused või Eureka raames teostatavad projektid.

4.24 Sellest tulenevalt on seitsmenda raamprogrammi eesmärk aidata kaasa Euroopa standarditel põhineva teadmispõhise võrgutööstuse arengule, mis on koostöö, sidususe ja koostalitlusvõime oluline element.

4.25 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee on seisukohal, et seitsmes raamprogramm pakub suurepärase võimaluse suurendada väärtus- ja tarnevõrgustike tõhusust ning kutsub asjaomaseid sidusrühmi üles tagama nende täieliku rakendamise. See kehtib nii võrgustike sidusust (peamiselt IKT) parandavate

tehnoloogiate kui teiste võimalusi avardavate tehnoloogiate, nagu nanotehnoloogia, kohta.

4.26 Kõrvuti tööstuspoliitikas toimuvate arengutega on seitsmendas raamprogrammis olulisel kohal ka piirkondlik ja kohalik kontekst ja meetmed, eelkõige seoses lähte- ja vaheettevõtete ning suurte ettevõtete, naaberülikoolide, tehnoloogiainstituutide ja kutsehariduskeskuste koostööga ⁽³⁰⁾.

Brüssel, 25. aprill 2007.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee

president

Dimitris DIMITRIADIS

⁽³⁰⁾ Vt EMSK aramus teemal „Tööstuse muutuste territoriaalne juhtimine: sotsiaalpartnerite roll ning konkurentsivõime ja uuendustegevuse raamprogrammi panus” (CCMI/031 — CESE 1144/2006, ELT C 318, 23.12.2006), eelkõige selle jaotised 1 („Järeldused ja soovitusel”) ja 4 („Integreeritud territoriaalne lähenemisviis ning kohaliku ja piirkondliku uurimistegevuse ja uuenduste tulevikuanalüüsi süsteemid”).